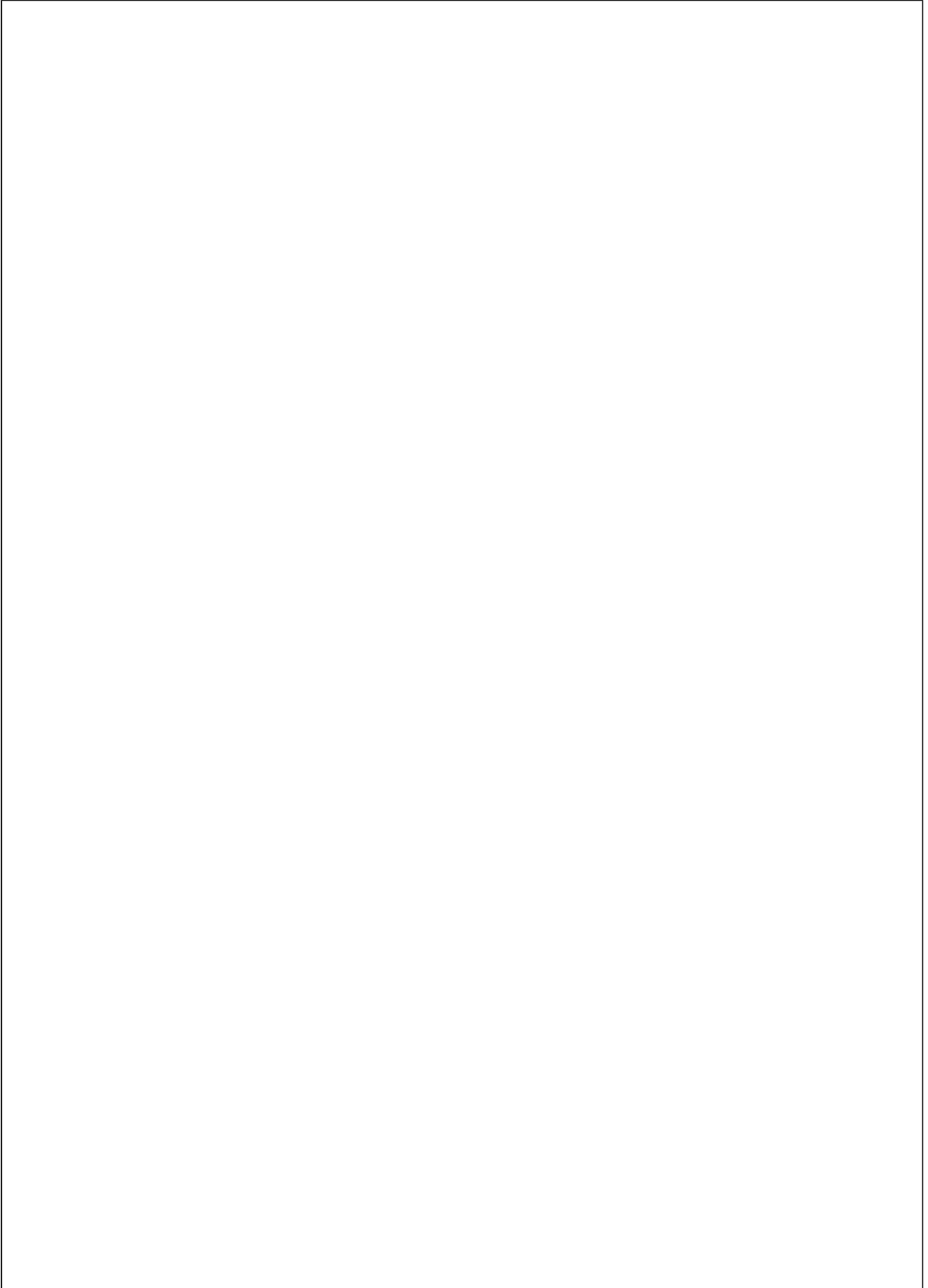

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/240636,W-Szkocji-zaprezentowalismy-wystawe-IPN-Szlaki-Nadziei-Odyseja-Wolnosci.html>
18.04.2026, 21:49

[Następny](#)

[Powrót](#)

W Szkocji zaprezentowaliśmy wystawę IPN „Szlaki Nadziei. Odyseja Wolności”

18 kwietnia 2026 r. w Civic Hall w Perth odbyło się uroczyste otwarcie wystawy Instytutu Pamięci Narodowej „Szlaki Nadziei. Odyseja Wolności”, poświęconej losom Polaków, którzy podczas II wojny światowej przeszli szlak bojowy z ZSRS przez Bliski Wschód aż do Europy Zachodniej. W wernisażu wziął udział zastępca prezesa IPN dr hab. Karol Polejowski.

18.04.2026

[Szlaki Nadziei. Odyseja Wolności](#)

Ekspozycja opowiada o dramatycznej drodze polskich żołnierzy i cywilów, którzy po opuszczeniu sowieckiej niewoli wraz z Armią gen. Władysława Andersa przebyli tysiące kilometrów, by ostatecznie stanąć do walki o wolność Europy.

- Podczas II wojny światowej Szkocja stała się dla wielu Polaków drugim domem i miejscem, z którego wyruszały do walki polskie jednostki wojskowe.

- powiedział zastępca prezesa IPN dr hab. Karol Polejowski, kierując słowa do zebranych w Civic Hall. Zauważył, że po II wojnie światowej wielu naszych rodaków nie mogło wrócić do Ojczyzny, która znalazła się za żelazną kurtyną sowieckiego zniewolenia. Część z nich znalazło dom w Perth i Kinross. Zastępca prezesa podkreślił, że wystawa trafiła do miasta, którego związki z Polską i jej historią są niezaprzeczalne.

Wśród gości obecni byli potomkowie polskich żołnierzy, którzy osiedlili się po wojnie w Szkocji: Christine Robertson, Ann Scott, Edmond Wenerowski, Ann Campbell i Martin Poller, a także wielu radnych miasta Perth oraz Jim Fairlie, członek szkockiego parlamentu, Minister ds. Rolnictwa i Łączności. Konsulat Generalny RP w Edynburgu reprezentowany był przez Konsula Michała Lubińskiego.

Podczas otwarcia wystawy głos zabrała Christiana Robertson, z domu Wenerowska - żona Willego Robertsona, wieloletniego radnego Perth and Kinross - córka jednego z polskich żołnierzy, którzy znaleźli w Szkocji dom:

- Przed wojną tato mieszkał w Bydgoszczy i pracował w Urzędzie Kolejowym, gdzie nauczył się alfabetu Morse'a, którym później posługiwał się przez cały czas służby w wojsku. Służył w Korpusie Łączności w Balado Camp Kinross. Po wojnie podczas koncertu w kaplicy w Cleish poznał piękną szkocką pianistkę, która została jego żoną i naszą mamą

- wspominała. Szczególną rolę w zachowaniu tradycji i przekazywaniu jej dzieciom i młodzieży pełni Polska Szkoła Sobotnia im. Fryderyka Chopina w Perth. Placówka obchodzi w tym roku 20-lecie istnienia. To z inicjatywy dyrektora szkoły, Wioletty Hass-Lipińskiej, wystawa trafiła do miasta, którego związki z Polską są tak silne.

- Pani piękna służba w Szkole pokazuje, że obecność Polski i Polaków w Szkocji i Perth mierzy się także codziennym zaangażowaniem w życiu lokalnych społeczności. Za to zaangażowanie i troskę proszę przyjąć słowa podziękowania i uznania!

- powiedział zastępca prezesa IPN, dr hab. Karol Polejowski.

[Wystawę zaprezentowaliśmy w marcu w siedzibie Parlamentu Szkockiego oraz w Urzędzie Miejskim w Clydebank.](#)

Delegacja Instytutu Pamięci Narodowej odwiedziła miejsca naznaczone historią Polski i Polaków. Zastępca prezesa dr hab. Karol Polejowski, dyrektor Biura Prezesa IPN dr Marek Jedynak oraz zastępca dyrektora Biura Współpracy Międzynarodowej dr Mateusz Marek oddali hołd bohaterom spoczywającym na cmentarzu Wellshill w Perth. Polish War Graves na Jeanfield and Wellshill Cemetery to największe skupisko polskich grobów wojennych na terenie Szkocji (około połowa wszystkich polskich grobów znajduje się na tym cmentarzu), a drugie pod względem wielkości w całej Wielkiej Brytanii.

Polish War Graves na Jeanfield and Wellshill Cemetery, Perth - Szkocja, 18 kwietnia 2026 r., fot. Sławomir Kasper (IPN)

Polish War Graves na Jeanfield and Wellshill Cemetery, Perth - Szkocja, 18 kwietnia 2026 r., fot. Sławomir Kasper (IPN)

Polish War Graves na Jeanfield and Wellshill Cemetery, Perth - Szkocja, 18 kwietnia 2026 r., fot. Sławomir Kasper (IPN)

Polish War Graves na Jeanfield and Wellshill Cemetery, Perth - Szkocja, 18 kwietnia 2026 r., fot. Sławomir Kasper (IPN)

Polish War Graves na Jeanfield and Wellshill Cemetery, Perth - Szkocja, 18 kwietnia 2026 r., fot. Sławomir Kasper (IPN)

Polish War Graves na Jeanfield and Wellshill Cemetery, Perth - Szkocja, 18 kwietnia 2026 r., fot. Sławomir Kasper (IPN)

* * *

Instytut Pamięci Narodowej poprzez projekt [„Szlaki Nadziei. Odyseja Wolności”](#) realizuje swoją misję upowszechniania wiedzy o historii Polski oraz kształtowania postaw patriotycznych, szczególnie w kontekście walki Polaków o niepodległość w XX wieku. Projekt realizuje założenia polityki historycznej, której celem jest przywracanie pamięci o bohaterstwie, poświęceniu i losach polskich żołnierzy oraz cywilów walczących o wolność na wszystkich frontach II wojny światowej.

„Szlaki Nadziei. Odyseja Wolności” są również odpowiedzią na potrzebę wzmocnienia pozytywnego wizerunku Polski za granicą oraz przeciwdziałania dezinformacji historycznej i uproszczonym przekazom dotyczącym wkładu Polski w czasie II wojny światowej. Rolą wystawy jest opowiedzieć o tułaczce polskiej ludności cywilnej oraz o żołnierzach Polskich Sił Zbrojnych, walczących - ramię w ramię z sojusznikami - o wolność naszą i innych narodów. W tym kontekście projekt „Szlaki Nadziei. Odyseja Wolności” ukazuje globalny wymiar polskiego wysiłku zbrojnego podczas II wojny światowej - od Syberii, przez Bliski Wschód, Afrykę i Włochy, aż po Europę Zachodnią - dokumentując losy Armii Andersa, Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie oraz wielu innych formacji.

Wystawa, która jest częścią tego projektu, dotarła już do ponad 120 miejsc na pięciu kontynentach - w Europie, obu Amerykach, Afryce oraz na Bliskim Wschodzie - trafiając do międzynarodowej publiczności i promując polską historię na świecie. W wielu przypadkach była to pierwsza styczność zagranicznej publiczności z polską narracją o II wojnie światowej. Oprócz ekspozycji plenerowych, prezentacji wystawy podczas Kongresów Pamięci Narodowej w Warszawie, Rzeszowie, Poznaniu i Gdańsku, organizowano koncerty, publikowano książki, powstawały materiały edukacyjne i gry. Projekt osiągnął łączny zasięg ponad miliona odbiorców, a jego przekaz - oparty na faktach, świadectwach - spotkał się z uznaniem historyków i środowisk

opiniotwórczych.

Dowódca 3. Pułku Pancernego Polskich Sił Zbrojnych mjr Aleksander Izdebski odsłania tablicę pamiątkową ufundowaną przez pułk na ścianie budynku ratusza na rynku w Kelso, czerwiec 1943 r., (fot. AIPN) IPNB-2-6-138-1

Dudziarz orkiestry 2 batalionu grenadierów „Kratkowane Lwiątko” 4 Dywizji Piechoty, Szkocja, 1945 r. (fot. NAC)
Sygnatura: 24-379

Junacy oglądają brytyjski bombowiec w Wielkiej Brytanii, 1943-1944 (fot. AIPN) IPNBU-2-6-241-9

* * *

Szkocja w czasie wojny

Szkocja, ze względu na swoje strategiczne położenie, odegrała kluczową rolę w walce o północny Atlantyk. Bliskość Shetland do okupowanej przez Niemców Norwegii sprzyjała operacji „Shetland

Bus”, w ramach której kutry rybackie umożliwiały ucieczkę zagrożonym Norwegom oraz wspierały ruch oporu przeciwko niemieckiej agresji. Każde szkockie lotnisko było częścią rozbudowanej sieci szkoleniowo-operacyjnej. Podobnie jak podczas I wojny światowej, w czasie drugiego globalnego konfliktu zbrojnego Scapa Flow na Orkadach pełniła funkcję głównej bazy Royal Navy. Stocznie i zakłady przemysłu ciężkiego w Glasgow oraz regionie Clydeside, mimo zniszczeń spowodowanych przez Luftwaffe, miały kluczowe znaczenie dla sił zbrojnych.

W czasie II wojny światowej życie straciło 57 000 Szkotów - zarówno żołnierzy, jak i cywilów.

Zamek w Edynburgu był siedzibą dowództwa szkockiego, któremu w okresie pobytu w Szkocji podlegał I Korpus Polski. Względy administracyjne i logistyczne sprawiły, że wielu polskich żołnierzy pozostało tam nawet po przeniesieniu działań wojennych na kontynent w 1944 r., przez co Edynburg stał się naturalnym centrum życia polskiej emigracji.

Błyskawica, Burza, Grom

Pod koniec sierpnia 1939 r., w obliczu wysokiego ryzyka zniszczenia w pierwszych dniach zbliżającej się wojny, opracowano plan ewakuacji trzech polskich okrętów wojennych.

Dywizjon Kontrtorpedowców składał się z trzech nowoczesnych jednostek zbudowanych w latach 30.: Burza, Błyskawica i Grom. Na mocy umowy polsko-brytyjskiej z 25 sierpnia 1939 r. niszczyciele miały udać się do portów brytyjskich, a następnie działać wspólnie z aliantami przeciwko III Rzeszy. Po wybuchu wojny przebiecie się z Bałtyku przez Cieśniny Duńskie byłoby niemożliwe. 1 września 1939 r. o godz. 17: 30 okręty zarzuciły kotwicę na redzie Leith w Szkocji, a 3 września przeszły do bazy w Rosyth.

Nauka i szkolenie

W czasie II wojny światowej wielu żołnierzy Polskich Sił Zbrojnych było szkolonych w Szkocji. Wśród nich byli spadochroniarze oraz żołnierze przeznaczeni do zrzutów nad okupowaną przez Niemców Polską, aby zasilić szeregi ruchu oporu. Istniały również obozy szkoleniowe dla marynarzy, komandosów oraz żołnierzy innych specjalności wojskowych.

[Poprzedni Strona](#)
[Następny Strona](#)

Szkocja

Centrala

Szlaki Nadziei Odyseja Wolności

Szlaki Nadziei